

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 zl. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví **Em. Petříka**.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 str. gr., půlletně 1 tol. 20 str. gr., celoročně 3 tol. 10 str. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Michal Martin Mioduszewski.

O církevní zpěv v Polsku dobyt si M. M. Mioduszewski, učený mnich, bez odporu nesmrtelných zásluh a za tou příčinou neváháme, podati čtenářům svým alespoň skromný náčrtek působení jeho.

M. M. Mioduszewski spatřil světlo Boží ve Varšavě r. 1787 a vstoupil jsa teprv 17 let star r. 1804 do řádu tak zvaných missionářů, duchovního to bratrstva, které jsou v staré Polsce značně rozšířeno, zanášelo se pěstováním a vzděláváním hudby a zpěvu. Zde dokončiv svá theologická studia dosáhl r. 1810 hodnosti kněžské.

Na to věnoval se vyučování, přednášel theologii a církevní právo na rozličných vyučovacích ústavech, až konečně zvolen byl r. 1820 za profesora na diecézním semináři v Krakově.

Když podnikl r. 1830 a 1831 biskup Krakovský visitační cestu po své diecési, povolán byl Mioduszewski za průvodce biskupova. Na této cestě přesvědčil se Mioduszewski, jak to bídne stojí s církevním zpěvem na venkově v jednotlivých farních obcích. Varhaníci neměli docela ani zpěvníku, dle něhož by lid písně zpívati mohl. Byl to věru smutný stav, jenž nemohl déle tak zůstat. Avšak co se mělo počíti?

Mioduszewski počal ihned pátrati po starých církevních písních. I prozkoumal co nejbedlivěji arhivy jednotlivých obcí, staré psané a tištěné zpěvníky, tak zvané kancionály, sbírky starých církevních písní, které se našly v chrámech a kaplích dřívějšího království polského a po namahavé, pilné, osmileté práci byla jeho neunavná horlivost korunována skvělým výsledkem.

Výsledek svého bádání vydal r. 1838 Mioduszewski tiskem u Cieszewského v Krakově pod názvem: „*Spiewnik kościelni czyli pieśni nabożne z melodyami w kościele katolickem używane a dla wygody kościelów parafijalnych zebrane.*“ Zároveň uveřejnil tímtež nákladem texty církevních písní bez melodií.

Ačkoliv je sbírka to velmi bohatá, nebyla přece ještě úplná. Mioduszewski pokračoval tedy dále ve svých bádáních, komponoval, jsa výtečný hudebník, k mnohým písním, n nichž melodie chyběly, vlastní nápěvy a upravil k rozličným v polské církvi užívaným obřadům zpěvnou část. Tak byla obohacena jeho r. 1832 vydaná sbírka poznenáhla třemi dodatky, které vyšly nákladem J. Bobrowicze r. 1842, 1853 a 1854.

Avšak i nyní neustál Mioduszewski ve své činnosti. Uspořádal ještě druhou sbírku starých polských písní jmenovitě takových, které se zpívávají o vánocích a vydal ji pod názvem: „*Pastoralky i kolendy z melodyami, czyli piosnki wesele liudu*“ v Krakově 1843.

Mioduszewski má dvojí nepopíratelnou zásluhu, že byl totiž první, jenž obnovil těmito dvěma sbírkami starý polský církevní zpěv v jeho původní kráse a formě, dále že obrátil pozornost přátel umění a literatury na důležitý kulturo-historický moment, totiž na staré písně lidu, a že konečně povzbudil chuť k dalším bádáním v tomto oboru, která nesla nemalé ovoce.

Obě tyto sbírky tvoří vůbec drahocenný příspěvek k historii polského národního zpěvu. Viz Albert Slowinski „*Les musiciens polonais et slaves*“ (Paris 1857), dále Woycického K. Wl. Historyji literatury polskiej v zarysach. (Warszawa 1845) a konečně Encyklopediji powszechnu (Warszawa 1864).

Slovo o ruské hudbě světské (dramatické a instrumentální).

(Pokračování.)

Vedle Cimarosy účinkoval v Petrohradě též Vincente Martini, kapelník pro komické opory, jenž pod jménem „Le Spagnoli“ znám jest. I tento složil mnoho oper, mezi jinými operu *Cosa rara*, *L'Arbore di Diana*, *Gli sposi in contrasto*, a obdržel za své zásluhy o hudbu dramatickou od císaře Pavla roku 1798 titul císařského rady. Avšak i *Sarti* byl velmi činný, stal se roku 1796 členem Petrohradské akademie, vnašed tam stroj k podrobnému vypočítání a ustanovení záchvěvů znějících těles, načež roku 1798 učitelem hudby velkokněžny jmenován jest. Císař Alexandr nemaje v něj důvěru propustil ho rozkazem, jenž zněl v ten rozum, že má *Sarti* ruskou pensi v cizině strávit. *Sarti* zdržoval se ze všech italských umělců nejdéle v Rusi, a nabyv zvláštní milosti carové Kateřiny II. a kníž. Potemkina velkého jmění, změnil takřka svou národnost a naučiv se dokonale jazyku ruskému, složil též operu v ruském jazyku pod názvem *Sláva Severu*, která se na ruském jevišti provozovala. Opera tato neměla, rovněž tak jako ostatní od italských komponistův složené opery v ruském jazyku, žádného rázu národního, nýbrž byla čistě italská. R. 1790 dávalo se již v Petrohradě šest představení týdně, a sice 3 ruské, 2 francouzské a 1 německé; v zimě každý pátek velká italská opera. Dvůr

navštěvoval časem tato představení; častěji však dala si carovna vybrané kusy od některé z těchto 3 společností divadelních v divadle u eremitáže představovati, a tu směli jen zvaní hosté se objeviti. Italská opera měla téhož roku 2 kapelníky, 4 italské pěvce a několik ruských zpěvaček, ve sboru účinkovali též církevní zpěváci. Ruské jeviště mělo 12 herců, mezi nimiž znamenitého Dmitrevského, a 6 hereček. Mimo činohry ruské dávaly se též vaudevilly s tanci. Francouzská a německá divadelní společnost byly též dobře obsazeny. Ačkoliv příjmy za všechna tato představení byly velmi značné, nevystačily přece ku krytí výloh, carovna musela ročně ještě 100.000 rublů přispívati. Okolnost tato neodstrašila přece soukromné divadelní společnosti, které své štěstí v Petrohradě zkusiti chtěly. Jistý Mattei dával se svou italskou společností na divadle kadetního sboru žertovné opery, avšak nemohl se udržeti; rovněž tak dařilo se Knieprovi, jenž provozoval ruské kusy s 51 propuštěnými chovanci z domu nalezců; i tento musel přestati. Podobný osud měla německá divadelní společnost řízením Scolariho. V císařské kapele a v orchestru císařských divadel nacházeli se r. 1790 někteří výteční umělci: cellista Bachmann, klarinetista Behr, houslisté Canobi, Chadoškin, Diez, Korn, Mašener, Čech, Rabe, pianista Palšov, jenž skládal kusy pro piano a t. d.; z pěvců vynikal Bruno, Comoschino, Jermoli, Pozzi Anna atd. Co učitelově hudby a zpěvu působili: kapelník Astarita, Cimarosa, Marešová, dcera českého kapelníka Mareše, vynálezce ruské lovecké hudby, která byla oblíbenou učitelkou piana, Pratsche, učitel piana, jenž složil několik ruských písní v duchu národním, Sartori, učitel zpěvu a piana, kapelník Martini atd. Mezi nástrojáři hudebními požívali Gabram, hotovitel pian a klavírů, Kirschnek, Čech Wächter, hotovitel výtečných houslí, dobré pověsti. Za panování Kateřiny II. přicházeli do Petrohradu cizí virtuosové, aby se tam dali slyšeti. Jmenujeme tu především Antonia Lolliho, jenž r. 1773 svou výtečnou hrou na housle se proslavil, Giovanni Giarnvichiho (Janovického), jenž vzbudil hrou svou na housle velkého podivení, Karla Němečka, Čecha, jenž se co znamenitý virtuos na harfě osvědčil. Za vlády panovnice této uvedena byla hudba co předmět do vyučovacích ústavů. Tak na př. vyučovalo se hudbě v šlechtickém ústavě kadetním a dívčím, jakož i v soukromých pensionatech atd. Ku sklonku vlády Kateřiny II. působil *Jan Vilém Haeszler* dvě léta co kapelník (r. 1792—1794) velmi prospěšně. Rovněž dobrého jména dobyt si italský kapelník Sapienza (1794), jenž za příkladem svých krajanů též dvě opery v ruském jazyku složil.

Z tohoto náčrtku vysvítá patrně, že Kateřina II. si o hudbu vůbec a o dramatickou zvláště nesmrtelných dobyla zásluh, a hlavně jí má Rusko co děkovati, že se národní dramatické básnictví a umění zařízením divadelní školy povzneslo a prospívati počalo. Za krátkého panování Pavla (r. 1796—1801) byla vedle opery italské na denním pořádku i francouzská opera, jejímž ředitelem byl r. 1799 Paris.

Na zámku v Pavlovsku bývaly provozovány francouzské opery, na př.: *La soirée orageuse*, *Les deux Savoyardes* atd. Jak velkého nákladu francouzská opera vyžadovala, vysvítá z toho, že r. 1801 na ni 100.000 rublů vynaloženo jest. V tuž dobu povolán byl (1798) do Petrohradu benátský kapelník *Carelino Cavos*, jenž si o hudbu ruskou nemalých zásluh

získal. Po smrti Pavla opustila na nějaký čas Rusko italská operní společnost, která však za panování Alexandra I. (1801—1825) v březnu 1803 opět engažována jest.

A tak měl Petrohrad čtyry veřejná divadla: ruské, francouzské, německé a italské, která ročně 500.000 rublů vyžadovala a k čemuž carská pokladna 234.000 rubly přispívala. Za cara Alexandra povolán byl do Petrohradu za kapelníka francouzské opery slovítný skladatel Boieldieu, pak houslista Pierre Rode, cellista Jacque Lamare a později J. Baillot. Příčiněním Boieldieuovým povznesla se nemálo opera francouzská, jakož i orchestr, v němž výteční umělci účinkovali. Ještě blahodárněji však působil kapelník C. Cavos co do pěstování národní dramatické hudby. Přízeň, jíž tento umělec požíval, pobádala ho učiniti rozhodný krok v dramatické hudbě národní. I vynaložil veškeré své síly k zvelebení ruských poměrů hudebních, a naučiv se ruštině složil pro ruské jeviště 14 oper, jejichžto děje byly vesměs upraveny dle ruských národních pověstí. Jsou to opery; *Ivan Sušanin*, *Trosky Babylonské*, *Ohnivý pták*, *Silný Eliáš*, *Neviditelný princ*, *Tři hrbatí*, *Vláda dvanácti hodin*, *Dcera Dunaje*, *Uprchlík*, *Básníci*, *Kozák*, *Domnělá neviditelná*, *Nové rozpaky* a *Milostná pošta*. Mezi všemi těmito operami vyniká hlavně *Ivan Sušanin*, který dosáhl největší obliby. Cavos vnikl ze všech cizích skladatelů, kteří opery na ruský text komponovali, nejvíce do ducha národního; ano některé zpěvy s sbory jeho staly se takřka populárními v Rusi.

Za první doby vlády Alexandrovny počala se v Petrohradě instrumentální hudba pravidelně pěstovati. Podnět k tomu zavdala filharmonická společnost, která se r. 1802 k tomu účeli utvořila, aby výtečná díla znamenitých skladatelů provozovala a nadací k podporování vdov a sirotků po zemřelých hudebnících založila. První návrh k utvoření této společnosti podal Bedřich Adelung, dvorní rada a učitel velkoknížete Mikuláše. K němu se připojili dvorní bankéř baron z Ralla, pak dvorní hudebníci Bachmann, Billant, Berwald a Hartmann.

Dle stanov přispívá každý hudebník rozličných Petrohradských orchestrů ročně 15 rublů, začez se po smrti jeho dostane vdově 500 rublů roční pense. Účastníci zvolili ze svého středu šest ředitelů a pak šest čestných ředitelů: hraběte Strojanova, Vělhorského, dvorního maršálka Nariškina, komořího Vitovtova, barona Ralla a dvorního radu Adelunga. Spolu byli vyzváni všichni milovníci hudby k spolupůsobení a sesílení orchestru, tak že v orchestru 12 kontrabasů účinkovalo. Po mnohých přípravách byl ústav dne 22. března 1802 s Haydnovým *Stvořením světa* otevřen. Začátek byl hned tak přízniv, že se již v prvním roku 1500 rublů mezi nuzné vdovy po hudebnících rozdělití mohlo; neboť první dvě provozování Haydnova díla vynesla po odražení útrat 9000 rublů. Roku 1806 měla společnost 20.000 rublů na kapitálu, k němuž každoročně car 1000 rublů přispíval, 5000 rublů vynaloženo bylo na rozličné rekvisity jakož i na zřízení velmi přiměřených místností. K tomu účeli zvolen byl svými maškarními průvodý pověstný Lyonský sál. Solové hlasy řídil při pianu kapelník Tepper, orchestr obratný ředitel Paris. Na pečeti této filharmonické společnosti vznášel se ruský orel nad lýrou, stojící na oltáři, o níž se opírá obrácená pochodeň. Zřízením nového sálu odstraněny byly veškeré ob-

tíze, které se stavěly cizím virtuosům, chtěli-li v Petrohradě koncertovati, neboť sál filharmonické společnosti byl každému k dispozici, zaplatil-li 100 rublů nájemného. Neméně důležitý ústav povstal téhož času v Petrohradě, myslíme totiž školu pěveckou, jejížto zakladatelem byl Alexej Ivanovič Rudinský.

Muž tento narozen jest v Moskvě, kdež sloužil co dozorce dělníků v tamějších továrnách. Rudinský měl zde vždy příležitost pozorovati, jak zpěv jeho ulehčuje i nejtěžší práce jeho podřízených. Probudilé přemítání a cit jeho nahradily mu to, co mu na vědě scházelo. Maje vřelé přání prohlédnouti si všechny továrny své vlasti, odebral se do všech končin rozsáhlé Ruské říše a přišel konečně do Petrohradu.

Rudinský byl muž zbožný, on poznal hned poměry, v nichž stojí náboženství k umění vůbec a k hudbě zvláště; on je poznal ve svých útrokách a přál si jen, aby je též zevně provésti a jiné tím oblažiti mohl.

První věc, k níž se zavázána cítil, byla, aby užil hudby k oživení a povznesení nábožnosti u veřejných službách božích. I přemítal nejprve o zřízení pěveckého sboru pro chrám Maltéský, k němuž co příslušník náležel.

Pro sbor dvorní kaple vybírali se pěvci z jižních provincií, poněvadž se za to mělo, že hlasy pod teplejším pásmem jsou výtečnější a vznešenější; toho náhledu nebyl však Rudinský, on přiměl as 10 svých přátel k tomu, aby mu pěveckou školu založiti pomohli. Rudinský sám povolal z Moskvy učitele zpěvu, a šel s ním do škol, by schopné žáky vyzval k učení se zpěvu. Takto povstala v březnu 1802 škola pěvecká.

Jak velice žáci v ústavu tom prospívali, vysvítá z toho, že chovanci již o velkonočních svátcích veliké motetto od Sartiho zdařile přednesli. Nejprve byla škola ta umístěna v domě Rudinského; později v jiném domě, jenž byl všem příležitější.

Rudinský pátral ustavičně po dobrých hlasech, a tu se mu poštětilo vynajítí mezi svými nádeníky dva nevolníky, kteří od své vrchnosti dovolení obdrželi v letě pracovati v Petrohradě.

Nejvřelejší přání Rudinského bylo tedy, aby pro svou školu získal tyto mladíky, z nichž zvláště jeden nevšedním basem se honosil. I odebral se tedy ku knížeti Bežborodkovi majiteli těchto nevolníků, jenž také úplnou kapelu vydržoval, a zatajiv jich nadání k zpěvu, obdržel je od něho. Oba mladíci prospívali v zpěvácké škole dobře a zbudili svými hlasy takovou sensaci, že jim císař volnost zakoupil a je ve své kapele za zpěváky ustanovil. Ze školy Rudinského vyšel též znamenitý tenorista ruské opery Samojlov. —

Car Alexandr nešetřil výloh, aby získal pro operu francouzskou síly výtečné jak zpěvní tak orchestrální. Fr. Eck, virtuos na housle, jmenován jest r. 1802 solovým houslistou a ředitelem dvorních koncertů, Cremont Pierre r. 1804 ředitelem orchestru francouzského divadla, Lafont r. 1808 nástupcem Rodevým a prvním solovým houslistou atd.

Do Petrohradu přicházeli nejslavnější virtuosové, by zde buď veřejně koncertovali neb v hudbě vyučovali. V oboru klavírní hudby působili velmi zdárně Berger, Clementi a Field, kterýž poslední byl od roku 1804 nejhledanějším učitelem piana v Petrohradě.

Z četného počtu virtuosů dali se tu Ferd. Fränzel (1803); Getruda Mara (1804), Maurer a jiní slyšeti.

Komorní hudba, dříve v obou hlavních městech buď neznámá neb málo pěstovaná, našla znamenitých výkonných umělců v Baillotu, Lamareovi atd., kteří uvedli v známost kvarteta od Haydna, Mozarta, Beethovena atd.

Hrabě Zubov měl znamenité kvartetto; jeho první houslista ačkoliv byl nevolníkem, jakož všichni, co s nim hráli, naplnil slavného virtuosu Rode takovým podivením, že se zdráhal po něm hráti, by mu ponechal čest jeho triumfu. Tento solista jmenoval se Longinov. Když Boieldieu Rusko opustil, nastoupil po něm r. 1808 Steibelt místo kapelníka francouzské opery, jenž pro Petrohradské jeviště několik oper složil jmenovitě: *Cendrillon*, *Sargino* a přepracovanou operu *Romeo a Giulietta*. Steibelt spravoval operu francouzskou až do své smrti 1823.

Okolo r. 1813 zřízeny byly v Petrohradě šlechtické diletantské koncerty, které měly nemalý vplyv na pěstování a šíření hudby a třibení vkusu v kruzích šlechtických. Koncerty ty došly hned s počátku takového úspěchu, že předčily větší část koncertů postních. V prvním koncertě vyznačil se osmnáctiletý Lvov na housle, důstojník Arseněv na piano, patnáctiletý Lvov přednesem scény z Gluckova *Orfea*; v druhém koncertu koncertoval Vševolojský, žák Baillotův na housle, a hrabě Vělhorský na cello. Mimo to se provozovaly ouvertury od Cherubiniho, symfonie od V. A. Mozarta atd. Ze všech nástrojů pěstovaly se nejvíce piano, cello, housle a zpěv, a to hlavně v kruzích šlechtických.

A není se také tomu co diviti, neboť Petrohrad slyšel nejslavnější virtuosy té doby na dotčené nástroje, čímž se láska a náklonnost k hudbě vždy více a více u obecnstva probuzovala, kritický úsudek brousil a vkus šlechtit. O tom svědčí zvláště výrok světoznámé pěvkyně Catalani, která r. 1820 v Petrohradě koncertovala. Umělkyně tato, do jejížto koncertů se za lístek 25 rublů platilo, pravila o Petrohradském obecnstvu: „*Le public le plus juste et les plus connaisseur.*“

Největší vliv na pěstování klavírní hry měli J. Field a Karel Mayer, kteří r. 1820 v Petrohradě co učitelové působili. Každý, kdo s úspěchem v Rusi koncertovati chtěl, vydával se za žáka Fieldova. O K. Mayerovi se tvrdí, že přes 800 žáků na piano vycvičil.

Nejoblíbenější skladatelé v Petrohradě byli tehdejší 1823 Field, Hummel, Dušek z komponistů klavírních; Rossini, méně Mozart z operních. Skladby Beethovenovy nalezaly jen skromného ohlasu.

Car Alexandr složil prý text i melodii světoznámé písně ruské *Krásná Minko musím jíti* (1807) na počest Pruské královny Louisy krátce před svým odchodem z Tylže. Jen koncerty umělců, kteří byli v modě, a skladby komponistů kteří byli tehdejší na denním pořádku, docházely hojně návštěvy.

Nejznamenitější soukromé kapely byly hraběte Vševolojského, jehož dirigentem byl po 15 let Maurer, a orchestr Guškova. Šlechtici ruští nepěstovali pouze hudbu výkonně a pomocí svých orchestrů, nýbrž pokusili se i co spisovatelé hudební. Tak sepsal Greg. V. Orlov, jenž r. 1777 po Italii cestoval, spis: *Essai sur l'histoire de la musique en Italie* (1822).

Co se opery ruské týče, i ta počala rozkvétati, ovšem

byly to hlavně překlady cizích oper, které se na jevišti ruském provozovaly, mezi jinými *Červenka*, opera od Boieldieu, *Čarostřelec* od Webra atd. Z ruských pěvců operních vynikali Semenov, Samojlov, Klimovsky, Ezermov atd. Jako v Petrohradě tak i v Moskvě a jiných místech rozsáhlé říše Ruské hleděno k pěstování a zvelebování hudby. I Moskva měla své divadlo, svou divadelní školu; i sem přicházeli slavní umělci, by zde buď koncertovali neb v hudbě vyučovali. Zde působil slavný houslista G. Polledro (1799—1804), Rastrelli 1802 co skladatel; zde zpívala věhlasná Mara 1805, koncertovali a účinkovali Ferd. Fränzl (1803), Lumare (1803), Baillot (1803), J. Field (1812 a 1822), Hummel (1822), Haeszler, houslista Semenov a t. d. Každý takořka slechtic měl v domě svém buď učitele hudby neb zpěvu.

V září 1821 dostalo se Moskvě první italské opery přičiněním knížete Jusupova, pak obou knížat Golycinů, kteří poslali do Itálie plnomocníka, aby tam engažoval operní společnost. Kapelníkem této opery byl Morini; orchestr a statisté, jakož i sbor skládal se nejvíce ze samých Rusů. Nejvíce provozovaly se opery od Rossiniho. V Moskvě vycházel roku 1822 též hudební časopis *Journal de Musique*, jenž přinášel skladby domácích skladatelů. Zařízením divadelní školy, která na útraty divadla vydržována jest, vypěstováno bylo pro ruskou operu několik dobrých zpěváků a zpěvaček. Již v lednu 1825 otevřeno bylo velké divadlo, při kteréžto příležitosti proslov od Dimitrieva s hudbou od Alexeje Věrstovského provozován jest. V operách do ruštiny přeložených vystupovali tehdejší Philisová, Vesrazínská, Bulachov, Maksín, Lavrov, Grišev a t. d.

Až do r. 1831 byla hudba v Rusi, zvláště ale dramatická, z větší části přítočná; pěstovali ji nejvíce cizí umělci, hlavně Němci, Italíáni a Francouzové, kteří dbali více o svůj prospěch než o skutečné zvelebování a povznášení její. Národní hudbě dramatické nechtělo se nijak dařiti. Theatrální školy v Petrohradě a Moskvě nedocílily takových úspěchů, jakých se právem očekávati mohlo.

Dramatické plody, které vytvořeny byly od cizích skladatelů: Arajy, Raupacha, Sartiho, Sapienzy, Cavose atd. neujaly se na jevišti ruském a to zcela přirozeným způsobem; neboť skladatelé tito neznajíce důkladně půdu ruskou, vypěstovali jižní květiny, které se v ní ujmouti nemohly.

Konečně objevily se na obzoru dramatické hudby ruské dvě skvělé hvězdy, které leskem svým všechny až dosud činné pokusy v hudbě dramatické zastínily a jiným dráhu vykázaly, kterou se národní skladatelé ruští bráti mají. Hvězdy ty jsou Alexej Nikolajevič *Věrstovský* v Moskvě a Michal Iv. *Glinka*.

Věrstovský naučiv se u Fielda a Steibelta pianu, u Maurera a Böhma houslím, u slavného pěvce Tarquinia zpěvu, u Brodta, Zeinera a Müllera generálnímu basu, počal již v 17. roku věku svého pro divadlo ruské komponovati, jmenovitě vaudevilly, jichž velký počet složil.

První opera, kterou Věrstovský pro Moskvu složil, byla *Pan Tvěrdovský*, k níž mu text napsal M. N. Zagoskin. Ačkoliv látka této opery v celku není ruská, jest přec vzata z jedné legendy polského národa a došla ohromného úspěchu; skoro všechna čísla této opery utkvěla v paměti obecnstva. Romance a duetta z *Tvěrdovského* zpívali s

velikým nadšením zpěváci a zpěvačky tehdejšího času. Mnohé písně přešly v cikánské tábory, a píseň „My žijeme u prostřed polí“ stala se téměř národní.

Jistý podnikatel venkovského divadla, v operách málo znalý, dal operu *Tvěrdovský* v scénu uvésti. Dostaviv se ku zkoušce a uslyšev píseň „My žijeme u prostřed polí“, obořil se slovy na kapelníka: „Co je to? Každý vrabec zpívá ji na střeše!“ Mnoho práce stálo to kapelníka, než přesvědčil ředitele, že píseň ta k opeře náleží. V této opeře vystoupil také poprvé později tak slavený pěvec a miláček obecnstva Moskevského A. O. Brantyšev.

Druhá opera Věrstovského *Dvanáct spících děv* na slova Sevyrova, r. 1832 provozovaná, mající za předmět líčení života ruského, oblíbenou to baladu V. A. Žukovského, je plna překrásných motivů národních. Obě tyto opery udržely se celé desíletí na repertoiru, a byvše znovu spracovány potkaly se před nedávnem se skvělým výsledkem a byly by zajisté i nyní okrasami repertoiru, kdyby minulý požár divadla nebyl zničil jejich dekorace a kostumy.

Dne 15. září 1835 objevila se na divadle Moskevském znamenitá, vším právem nesmrtelná *Askoldova mohyla*, romantická opera ve čtyrech jednáních na slova M. N. Zagoskina, která zbudila znamenitou epochu na ruském jevišti. V krátkém čase stala se *Askoldova mohyla* národní operou v té míře jako *Gore ot uma* a *Revisor* národními veselohrami; prošla celou Rusí a jest tak populární, jako jména oněch dvou znamenitých veseloher.

Jedné direkci Moskevského divadla vynesla prý 1,000.000 rublů užitku. Na Petrohradském jevišti neprovozovala se opera ta s tak rozhodným výsledkem jako v Moskvě; ale i tam dávala se několikrát po sobě a vzbuzuje až do těchto dob všeobecné účastenství.

O její oblíbenosti v Moskvě svědčí zvláště ta okolnost, že se na tamějším jevišti více než 300krát provozovala; některé pak písně z této opery úplně již znárodněly, jako na příklad: „Již jak věje větérek“ a „Běhaly čarodějky.“

(Pokračování).

Úvahy.

Při Prešporku, variacie na piano; složil J. Lev. Bella. V Banské Bystřici (op. 9). Na skladě u J. Schindlera v Praze.

Vyslovivše se v těchto listech o sborech p. Bellových, máme za svou povinnost zmíniti se ještě o *variacích na slováckou národní píseň* od téhož skladatele. Komponista obral sobě za themu k těm kterým variacím jednoduchou a pěknou píseň národní, která nás upomíná právě na naše národní zpěvy tak mocně, že bychom ji hned za svoji považovali, kdybychom byli jisti, že na se nepopudíme bratry Slováků takovýmto osvojováním si jejich majetku. Skladatel složil na píseň tu tři variant. V první variantě vložil cantus firmus do sopranové, v druhé do tenorové, a v třetí opět do sopranové polohy, ale již se změnou taktu, přeměniv dvoučtvrteční takt — aneb lépe dle rhytmisace v melodii řečeno — čtyřosmerkový ve tříosmerkový skrácením dvou prvních osmin ve dvě šestnáctěrky, čímž se stalo, že na-

byla melodie rytmem jako jest rázu mazurky. Avšak právě toho chtěl skladatel dosíci, jak vysvítá z nadpisu (Tempo di Mazurka) a také toho tímto prostředkem docílil. Komponista předeslal variacím těm vkusnou bravourní předeheru, která, jak opět vidno z rytmisace not, naznačuje zvláštnost slovácké hudby. Skladatel sharmonisoval píseň co themu vkusně, jednoduše a jejimu duchu přiměřeně tak, jak se to sluší na themu a zároveň národní píseň. V první variantě doprovází komponista themu pomocí harmonické figurace v altové poloze o polovic kratčími notami, a v bassové stejnou délkou not s melodií, a vyvine v každém doprovázejícím hlase též samostatnou, pěknou melodií, jakéž jen možná z harmonické figurace docíliti. V druhé variantě (tenorová poloha) doprovází skladatel melodií, abychom tak řekli, toničním figurovaným varhanním punktem, čím varianta ta nabývá rázu pastorálního. Opakujíc první díl písně této kontrapunktuje thému v hlubší poloze vkusně a plyně doprovází ji v ostatních hlasech akkordicky. Doprovázeje ve třetí variantě thému z počátku akkordicky v tanečním rytmu, oddá se skladatel konečně v druhém dílu písně jak v modulatorickém tak i v melodickém ohledu na krátkou dobu svobodné bravourní figurací; při tom se ale nezbavuje hlavní myšlenky a končí velmi pompésně. Nelze nám vše do podrobnosti vyličit, ale doznati musíme, že je v skladbě té vše v čas upotřebeno a na pravém místě; slovem, že skladatel ani jednu notu marně nenapsal. V díle tom jeví se nejen samá korektnost a přesnost, nýbrž i vytříbený vkus skladatele naskrz. Komponista nepředvádí nám nikdy opakujíc themu jeden a tentýž průvod; nýbrž užívá vždy buď jinou harmonii neb rytmisací, figurací atd. aby řekl sice posluhači vždy totéž, ale přec jen zase v novém rouchu, a tak udržoval jej v ustavičném napnutí. Přejeme našim pobratimům Slovákům mnoho takových skladatelův, kteří by komponovali s takovým hudebním uvědoměním a přesvědčením, jako pan Bella. Mimo to jsme i shledali, a trvám že se nemýlíme, že je pan Bella nejen zdatný theoretik a skladatel; ale i výborný pianista, neboť skladba ta vyžaduje obratného tlumočníka. x.

Dopisy.

Z Bostonu. (Hudební slavnost.)

Tento měsíc bude se zde odbývatí obrovská hudební slavnost, která sice co do uměleckého ohledu nemá žádného zvláštního významu; avšak přec povšimnutí zasluhuje. Plán k této slavnosti pochází od Gilmore, ředitele zdejší hudby. Hodlajíť v slavnosti té spojití 20.000 hlasů a 10.000 nástrojů k tomu účeli, aby provedeny byly americké národní písně a jiné skladby. Městská rada Bostonská propůjčila jedno z veřejných míst, na němž vystavena bude slavnostní budova. Budova ta pod názvem „Koliseum“ bude ze dřeva a sice 500 stop dlouhá, 300 stop široká, 100 stop vysoká a zahrnovatí bude 50.000 osob. Slavnost započne dne 15. června t. r. a bude pět dní trvati. Dne 17. června, na výroční den bitvy u Bunkera Hilla, zapěje 15.000 dítek amerik. národní písně při hlaholu zvonů a hřmění děl. Mimo to obsahuje program sbory z oratorií „Me-

siáš“ — „Eliáš“ — „Jidáš Makabejský“ — pátou symfonii od Beethovena atd.

Z Rigy dne 30. května. (Ruský zpěv. spolek „Bajan.“ — Čech Frant. Hofbauer. — Slavjanský. — Slovo o varhaní hře na venkově.)

Mnohému ze starších odběratelů „Dalibora“ bude zajisté známo, že zde působí pan František Hofbauer, Čech a žák pražské varhanické školy, co ředitel zdejšího ruského zpěváckého spolku „Bajan.“ Pan Hofbauer musí zde ovšem dosti zápasiti s nepříznivými hudebními okolnostmi téhož spolku; avšak proto pro všecko pokračuje ač volnými kroky přec dále ku předu. Podávám zde Vám program jedné z hudebních zábav, které „Bajan“ uspořádal, aby jste viděl, jaké skladby zde provozujeme: Vniz po matuški, po Volgi, mužský to sbor na ruskou národní píseň od Hofbauera kontrapunkticky provedenou. Sbor ten vyšed v Petrohradě, došel i u znaleců pochvaly. — Solo na housle od Beriota. — Želal sia, hudba od Mendelssohna, — Sere nada pro fysharmoniku s průvodem piana od Glinky. — Mužský sbor z opery „Život za caře od Glinky. — Čechové, sbor od Škroupa (s textem českým) — Deklamace. — Mužské kvartetto: „Přidi ko mny“ od Dargomyžského. — Andante religioso pro 4 cella od Glinky. — Aria Susanina z opery „Život za caře“ od Glinky — Bolero pro jeden hlas od Glinky. — Nesudite menja mololu, pro mužský sbor od Hofbauera. — Melancolie, solo pro cello od Schuberta. Škroupův sbor „Bývali Čechové“ došel zde veliké pochvaly a zpěv. spolek „Bajan“ zpíval ho *česky* na zpamět. — Pan Hofbauer hodlá zavésti ve spolku ještě více *českých kvartetů a sborů*, poněvadž se mnoho líbí a řeč česká členům žádných obtíží nedělá. Co se týče původních *ruských sborů*, leží ještě toto pole ladem a jsou-li tu některé sbory, nemůže je pan Hofbauer potřebovatí, anto jsou v ohledu theoretickém velmi slabé a tu nezbyvá panu Hofbaueru ničeho, než že musí sám nové sbory skládati neb upravovatí. Proto pro vše čítá už spolek *as 100 ruských sborů pro mužské hlasy* rozličného obsahu, které má panu Hofbaueru co děkovatí. V březnu loňského roku byl zde též p. Slavjanský se svým podvojným českým kvartetem a zpívali zde v katolickém chrámu *českou vokální mši*. Pan Hofbauer dal si mnohdy velkou práci, aby v tom kterém chrámu něco kloudného provedl; avšak nevyplatí se to skutečně podniknutí něčeho, co se zde církevní hudby týče. Přednostové církve nerozumí s malými výminkami ničemu o církevní hudbě a duchovenstvo rovněž tak. Co zde v Rusi trávím, měl jsem příležitost poznati *varhaníky* a jejich hru *na venkově* v Rusi. Jsou to obyčejně diletanti nejnižšího druhu, vojáci, ševci atd., kteří nemají ani ponětí o hudbě. Člověk slyše je neví věru slouží-li varhany v chrámě k posměchu aneb k zbožnosti, neboť hudlaři ti hrají pouhý nesmysl na posvátný ten nástroj. Zde jsou varhaníci na stejném stupni co kostelník, hrobař neb zvoník, mají velmi skromné služné a musí časem duchovnímu rozličné práce konati ba i ruce libati. Avšak podobné varhaníky najdeme i časem ve městech, jako na př. v Rize, kde farář Rajuniec takového hudlaře dosadil. Dříve spravoval zde místo varhanické výtečný theoretik a praktický hráč na varhany, jenž zároveň jest obratným pianistou a nejlepší pověsti zde požívá. Tu náhle povolán byl

sem ku konci předešlého roku za faráře Rajuniee a poněvadž mu ten který varhaník při jeho první návštěvě *nepolíbil ruku*, neměl nic rychlejšího na práci, než že zbavil výtečného onoho umělce varhanického místa a vyjádřil prý se v ten rozum, že *potřebuje služebníky a ne umělce při chrámu*. Marné bylo veřejné ohrazení mnohých členů církve proti libovolnému jednání farářovu a proti bídne hře nově ustanoveného varhaníka; věc zůstala tak jak ji farář — baša Rajuniee ustanovil. Následky toho se brzo objevily. Při katolické církvi v Ríze je obyčej, že se provozuje od hudebníků s dechovými nástroji na velký pátek odpoledne před kázáním tak zvaná „hudba u hrobu.“ To se stalo i letos, avšak místo aby hudebníci něco přiměřeného byli k tomu účeli zahráli, přednesli pochod pohanských kněží (F-dur), pak sbor kněží „O Isis“ (F-dur) a konečně sbor „Welche Wonne“ (D-dur) z Mozartovy opery „Kouzelná flétna“ pro harmonii instrumentované. Není-li pak to prznění chrámu a obřadů církevních? Něco podobného nebylo by se nikdy stalo za bývalého varhaníka, který vždy měl na zřeteli posvátnost místa a obřadů. Avšak co může se žádati od člověka, jenž jsa oblečen v obyčejné uniformě co vrátný povinen jest, uváděti na místa členy církve a který sotva noty zná, tím méně nějaké ponětí má o dobré hře na varhany. Chodilo-li obecenstvo s jakousi zálibou do chrámu, aby se potěšilo důstojnou a výbornou hrou varhanní bývalého varhaníka, chodí tam také nyní, ale nikoliv pro hru na varhany, nýbrž s prosbou, aby je Bůh zbavil bídného hudlování nynějšího varhaníka. —s—

Ze Stuttgartu. (Nová opera.)

Dne 31. května provozovala se tu poprvé nová opera „Elsa“ (text od Pasque-a, hudba od Hochstädtra) s velmi příznivým výsledkem.

Z Vídne. (Slavnostní beseda.)

Program slavnostní besedy, jež odbyvala se ve prospěch českých škol ve Vídni v sobotu dne 5. června v místnostech Zoblových, byl tento: Od 7—8 hod. hudební přednášky kapely c. k. pluku arcivévody Leopolda ředitelstvím p. Čánského. O 8. hodině sbor „Bývali Čechové“ od Škroupa; proslov přednes p. V. Tichý; sbor „Naše probuzení“ od L. Procházky. O půl 9. hodině první divadelní představení „Řemeslnická merenda“ v nově vystavené areně a mezi tím v zahradě přednášky vojenské kapely. O 9. hodině sbor „Utonulá“ od P. Křížkovského; koncert na křidlovku přednesl p. Čánský; „Sbor zbrojnošů“ z opery „Dalibor“ od Smetany a „Hajdmo Srbine“ od D. Jenka oba s průvodem orchestru. O půl 10. hodině druhé divadelní představení „Prodaná láska“ v areně; v zahradě hudba. O 10. hodině sbory „Orle pestrý!“ od Förchtgotta a „Kde domov můj?“ od Škroupa. O půl 11. do 12. hodin v zahradě přednášky vojenské hudby a kapely dělnického spolku; v sále tanec až do 5. hodin. Sbory přednešeny budou členy zpěváckého spolku slovanského a českých spolků „Lumíra“ a „Slavoje“ řízením prof. p. Arnošta Förchtgotta-Tovačovského.

Z Vysokého nad Krkonošemi. (Zábava zpěv. spolku „Krkonoše“.)

Náš zpěvácký spolek „Krkonoš“ uspořádal v neděli dne

30. května v sále „u českého lva“ besedu, která velmi skvěle se skončila. Zpěvácký spolek přednesl nám „Zpěv Slovanů“, při čemž se účastnilo více spanilomyslných dívek zdejších, které zamýšlejí zaříditi zvláštní ženský zpěvácký spolek; dále přednesl spolek „Ženský klep“, „Tři jezdeci“ a „Kytičky“, vesměs velmi zdařile, začož se mu dostalo hojného potlesku; pánové Urban, Polák, Votoček, Vodsedalek přednesli „zvřecí kvarteto“, při čemž je pan Smrček co opice na harmonium doprovázel a pan Josef Kramář, co vlastník zvěřince, řídil. Novinka tato, jakož i „Klepny“, které provedli pánové Polák, Vodsedalek a Votoček, vyvolaly v obecenstvu bouři potlesku. Kromě uvedených zpěvů byly na programu též dvě deklamace, z nichž první: „Dobrá sestřička“ od A. V. Růžičkové, přednesla slečna Marie Syrovátková, která při tomto prvním pokusu spanilým zjevem svým, jakož i v každém ohledu výtečným přednosem na celé obecenstvo velmi dobrý dojem učinila, začož se jí také nekonečného potlesku dostalo; druhou deklamaci „Kdo byl větší šelma“ od Trnobranského přednesl též velmi chvalně pan Č. Nečásek. Po vyčerpání programu následovala taneční zábava, při kteréž obecenstvo v nejživějším rozmaru až do bílého rána prodlelo. Tak udržuje v nás zpěvácký spolek „Krkonoš“ za předsednictví pana JUDra. Syrovátky a řízením vzorného a neunavného učitele pana Urbana při všech trampotách veselou a boдрou mysl.

Z Blatné. (Jan Böhm †.)

Tyto dni zemřel u nás v stáří 59 roků pan Jan N. Böhm, starší učitel a bývalý ředitel kůru, známý po kraji píseckém co statný varhaník a hudební skladatel, zvláště v oboru chrámové hudby, za kteréž činnosti své před lety od J. V. císaře velkou zlatou medalií odměněn byl. Zvěčnělý upravoval na mnohostranné vyzývání některé své kostelní skladby, sbory a písně do tisku a zanášel se poslední dobou komponováním báječné, komické tříaktové opery „Krkonoš“, k níž mu byl Dr. J. Pečírka libretto napsal; než dosti záhá smrt nepřála rozhodnému talentu tomuto (jakových na venku nevalně) lopotiti se déle „na dědičné roli“ své vlasti, již tak často vřele opěval.

Kronika zpěváckých spolků.

* Zpěv. spolek „Hlahol“ v Praze odbýváti bude dne 14. června v 6 hod. večer v místnostech spolkových *mimořádnou valnou hromadu*. Program jest: Zpráva jednatele a pokladníka. — Schválení přijatých nových členů výkonných. — Návrh stran změny místností spolkových. — Návrh výboru stran jistého článku stanov. — Volné návrhy.

* Výbor zpěváckého spolku „Lumír“ odbýval schůzi dne 3. června, v níž usnesl se jednohlasně na tom, že přispěje taktéž jedním kamenem na mohylu hrdiny „Žižky“. K tomu cíli požádá výbor sl. kapitolu Vyšehradskou, aby povolila vzíti jeden kámen z Vyšehradu. Zdaž povolí, není nám posud známo.

* Zpěvácký spolek „Beseda“ uspořádá dne 12. t. m. na „Přemyslovce“ zahradní zábavu. Výbor snažně žádá, aby za příčinou toho pp. členové sešli se ke zkoušce, která bude dnes ve čtvrtek v místnostech spolkových a sice již o 7. hodině večerní, poněvadž zkoušeny býti mají smíšené sbory a tedy sú-

častní se ve zkoušce také dámy, jež ochotně své spoluúčinkování přislíbily.

* *Hostounský zpěv. spolek „Čech“* přednesl v besedě v Hostivicích několik sborů, z nichž zvláště „Lovecká“ se líbila, a zúčastnil se s praporem pod vedením p. Řečinského v svěcení praporu veteránského na Kladně.

* *Novobydžovský zpěv. spolek „Lubor“* uspořádal velmi četně navštívenou zahradní zábavu.

* *Cílý zpěvácký spolek „Branislav“ v Jilemnici*, který nikdy není mezi posledními, jedná o upravení kamene z památného vrchu Žaljšho na pomník Žižkův.

* *Zpěvácký spolek „Dobroš“ v Dobrušce* jest posud skoro v plénkách.

* *Zpěv. spol. bělohradský „Vlastivoj“* pěje již po 2 roky starou písničku: „Když jsem já ty koně pásal, přišla na mne dřímota“ — a jaká!

* *Zpěv. spolek „Kovář“* uspořádal v sobotu dne 5. června 1869 v Čáslavi pěveckou a hudební zábavu v divadle Dusíkově, při kteréž z ochoty účinkovala pí. Marie Falbrechtová a více jiných ochotníků. Program: Overtura z opery „Němá z Portici“ od Aubera. — Nová doba, sbor od Vašáka. — Písňe, zpívá p. Falbrechtová. — Ten ptáček, ten se nazpívá, sbor od Bergmanna. — Adámku náš, sbor dívčí, Andulko má, sbor mužský, Babička, sbor od Urbana. — Deklamace. — Hymna k Bohu, smíšený sbor pro soprany, alty, tenory a bassy s doprovázením orchestru od Mendelssohna. — Potpouri z opery „Afrikánka“ od Meyerbeera. — Sbor z opery „Rienzi“ s doprovázením dechových nástrojů od Rich. Wagnera.

* **Srbský zpěv. spolek ve Vršci odbývá dne 21. června t. r. svěcení svého praporu.** Jak známo, běže Vršecký zpěv. spolek vřelého podílu na všech slavnostech českoslovan-ských zpěváckých spolků, zasílajíc jim blahopřejné telegramy. Doufáme, že i českoslovanští spolkové osvědčí nyní slovan-skou vzájemnost. Kdo by se osobně zúčastnit chtěl v svě- cení praporu ve Vršci, nechť se obrátí k redakci Dalibora, která mu zašle legitimační list, s nimž za polovici jízdní ceny do Vršce jeti může.

Zprávy.

* **České divadlo.** Dne 1. června: „Prodaná nevěsta“, komická zpěvohra ve 3 jedn. od K. Sabiny, hudba od B. Smetany (v novém upravení); 3. června: „Linda ze Chamounix“, 5. června: „V studni“, 6. června: „La Traviata“, (mimo „V studni“ vesměs v div. Novoměstském), 8. červ.: „Traviata.“

Poslední představení Smetanovy „Prodané nevěsty“ bylo více než z jednoho ohledu zajímavé. Především uslyšelo naše obecenstvo oblíbenou zpěvohru docela v téže formě, jak ji skladatel upravil pro provozování v Pařížské „opéra comique“. Mezi změny k tomu cíly učiněné, jež rádi akceptujeme i pro naše jeviště, poněvadž jimi opera rozhodně získala, patří rozdělení libretta na tři jednání (rozšířením druhé polovice prvního aktu staršího zpracování v samostatný celek). Že se dále při baletu také na pařížské obecenstvo ohled bráti muselo, samo sebou se rozumí; ba, považujeme tance na konci 1. jednání (polku a furianta) skoro jen co koncesse pařížskému obecenstvu povolené. Hudbu k novému „furiantu“ klademe rozhodně pod krásnou „polku“, ostatně by se tyto tance mnohem lépe hodily do druhého jednání (v hospodě). Zcela na svém místě jest ale „skočná“ (též nová) a komedie v 3. jednání; charakterisují — jak jsme již svým časem podotknuli — posvicenské veselí velmi dobře. Všechny ostatní úchytky v partituře jsou od posledního představení jen nepatrné. Kdyby však nebylo skoro hříchem mluvit hned post festum opět o nějaké změně, vyslovili bychom skromné přání, aby se prosa docela nahradila krátkými, lehkými recitativy. „Prodaná nevěsta“

jest v skutku „velká opera“, alespoň kvalitou své hudby. Jiný moment, jenž pozornost obecenstva k tomuto představení poutal, bylo částečně nové obsazení; můžeme směle říci, že jím „Prodaná nevěsta“ nad míru získala. Slečna *Emilie Bubeníčková* zpívala „Mařenku“ s úspěchem skvělým a rozhodným; její krásný sopran vyniká především výtečnou školou a vytříbenou technikou, přednos jest velmi důmyslný a elegantní. Sl. Bubeníčková pojala svou úlohu velmi dobře a provedla ji též z největší části zcela zdařile, zvláště prosu doprovázela dosti živou, pikantní hrou; při zpěvu ovšem byla hra o něco slabší — patrně následkem prvního vystoupení. Obecenstvo slečnu hlučně uvítalo a velmi animovaně po celý večer vyznamenávalo; připojujeme se k tomuto úsudku a považovali bychom to za skvělou akvizici, kdyby se našemu divadlu podařilo, slečnu získati. Novým byl též p. *Barcal* co „Vašek“; hudební stránka této úlohy našla konečně patřičného reprezentanta, zpěv páně Barcalův byl v skutku velmi dobrý; hra jeho arci není ještě tak routinovaná, jako jeho předchůdce, také ne tak drastická, za to ale mírnější. Ostatní provedení jest co výborné známé, rozkošné duetto „znám jednu dívku“ (pp. *Lukes* a *Paleček*) muselo se opět opakovati. Divadlo bylo přeplněno. — Třetí vystoupení slečny *Vitaliovy* v „Lindě“ setkalo se s tímtež nadšeným přijetím jako obě první; všechny bohaté přednosti jejího zpěvu, jež jsme již předešle naznačili a ocenili, osvědčily se ovšem i tenkrát v míře nejplnější. Celé ostatní představení bylo velmi dobré, zejména p. *Lev* byl výtečně disponován. — Nové obsazení „Lejly“ a „Muzy“ jest nepopíratelně Bendlově opeře příznivé; zvláště pí. *Ress-Blažková* vyhověla intencím titulní úlohy v mnohem větší míře, než dřívější primadonna, a také p. *Gerbič* podal mnohý moment prvního aktu lépe, než dosavadní „Muzové“. Vyšší tóny jsou mu ale přece jen s tíží přístupny, tak že vlastní hrdinské partie mu vždy zůstanou cizejšími, nežli snad lyrické; jedná-li se tudíž o nějaké engažování — jak se z více stran dovidáme — tož přáli bychom sobě rozhodně, aby se p. *Gerbič* dříve ještě osvědčil také v genu lyrickém. Ostatní provedení Bendlovy melodické opery jest v celku co velmi zdařilé známo; sbory byly korrektní, ale někdy trochu mdlé; snad jsou pro velké divadlo přece jen slabé, nebo byly poněkud unavené. Návštěva byla silná, představení samo slavnostní (za příčinou téhož dne odbývaného odhalení pomníku Boženy Němcové americkým klubem dám na Vyšehradě postaveného). — Opět poukazujeme k tomu, že několik vrabců v Novoměstském divadle každý umělecký požitek nesnesitelným způsobem ruší, ba někdy takorška nemožným činí; jesti to zajisté „společná záležitost“ obou ředitelstev, českého i německého, očekáváme tudíž, že jakási „delegace“ profanni hnízda z chrámu Musy co nevidět odstraní.

O. H.

* **Koncert**, jež dával v neděli dne 6. června americký klub dám v sále na Žofině, těšil se velmi skvělému výsledku. Koncert ten byl skutečně jediný ve svém způsobu, neboť účinkovaly v něm pouze dámy. Dámy prodávaly u kasy vstupenky, dámy odebíraly je, vykazovaly místa a pěly a hrály v koncertě samém, ano i sbory řídila dáma. Mimo významný proslov od pí. *Žofie Podlipské*, jež paní Malá s náležitým důrazem a citem přednesla, slyšeli jsme hudebně nadané slečny *Teresu* a *Zdenku Havelkovu*, které Schumannovo „Andante con variazioni“ pro 2 piana velmi obratně přednesly. Paní *Božena Jahnova* (roz. *Svobodova*), žákyně nebožtíka *A. Dreyschocka*, osvědčila se výtečným a jemně nuancovaným přednosem Lisztovy fantazie na motivy z „Lucie“, pak nocturna *Des-dur*, a konečně *Saltarella* od *A. Dreyschocka* co důmyslná virtuoska na piano, která pojímá hluboce ducha každé skladby. Nemalelou pozornost vzbudila na se slč. *Milada Havelkova*, která s podivuhodnou jistotou a elegancí sbory řídila. Slyšeli jsme tu dva nové velmi zdařilé sbory s průvodem piana: *Ženám*

českým, od Fr. Kavana, a Češky láska k vlasti, od Fr. Pivody; konečně: Dívky předoucí, od Karla Bendla. Ve sboru zúčastnilo se více než 50 dívek, které nejen svěžím, libým hlasem, ale i půvabným zevnějškem vynikaly. V Pivodově krásně zosnovaném a promyšleném sboru účinkovaly co solistky sl. Sittova (sopr.), sl. Schupplerova (mezzo-sopr.) a sl. Kolářova, vesměs to žákyně chvalně známého p. Fr. Pivody, a podaly patrný důkaz výborné vyučovací metody svého maestra; neboť jejich intonace byla čistá, výslovnost jasná a přednos dokonale přiměřený. Pí. Benevic-Miková zapěla 2 národní písně: „Počkej, povím“, kterou opěťovati musela, a „Horo, horo vysoká si“ s obvyklou zručností. Korunou koncertu byl však zjev světoznámé pěvkyně slč. Vitali, která ochotně zapěla národní irskou píseň „Rúže“ a arii Desdemony z „Othella“ — jak, netřeba ani dokládati; bylať as šestkrát od četného obecenstva bouřlivě volána. Její přednos byl v skutku velmi poetický, co nejjemněji nuancovaný a cituplný. Konečně nesmíme ještě mlčením pominouti, že veškeré solistky hlučným potleskem byly odměněny. Nemalé zásluhy o zřízení koncertu toho dobyli si jmenovitě p. Vojta Náprstek a Fr. Kaván. —s

* V jistých kruzích tvrdí se, že tenorista pan Grund, jenž jak známo v posledním čase ve Vidni meškal, aniž by byl vystoupil, má býti opět u naší opery engažován. Jsme žádostivi, jak se ta věc v skutku má; byl to již — *pátý* nebo *šestý* tenorista při našem divadle, které by pak zápasiti mohlo i s velkými operami dvorními — ovšem bohužel jen co do *quantity* tenorů!

* Slč. Matilda Malingrova, Horvátka a žákyně pražské konservatoře, engažována jest na 3 leta u dvorního divadla v Berlíně a obdržela zároveň titul král. komorní pěvkyně. Za každé vystoupení dostává 180 tolarů a má zaručeno, že měsíčně 7krát vystoupí. Od 1. května až do 1. října má dovolenou. Slč. Malingrova dostává tedy za těch 7 měsíců, co zpívá, 8220 tolarů aneb 13.320 zl. r. č. v stříbře.

* Slč. Teresa Stolzová bude v příštím podimku zpívati na městském divadle v Terstu.

* Koncert slečny Emilie Rastelliovy, dne 20. května na Žofíně. — Sl. koncertistka, někdejší primadonna naší opery zpívala s panem Barcalem dvojzpěv ze Smetanova „Dalibora“, dvě německé písně („Todtenkränze“ a „Für einander“) od Slánského, arii z 3. jednání Gluckovy „Armidy“ a slovanskou píseň národní. Zpěv její byl velmi korektní a dobře nuancovaný a též příjemný, dokud silnější akcent nebo značnější výška pěknému ostatně hlasu nedodala jakousi pronikavou ostrost. Pánové Čech ml. a Barcal přednášeli každý jednu píseň; první: „Půda vlastenecká“ od Bendla — druhý: „Na výsostech hvězdy svítí“ od Pivody, a setkali se s ne menším úspěchem než koncertistka a pan Hřímálý, jenž „Legendu“ od J. Wienavského a „Morceau concertant“ od Vieuxtempsa virtuosně na housle zahrál. Slečna Čermáková deklamovala „Madonna a matka.“ Návštěva byla bohužel nečetná.

* Paní Auspic-Kolářová, chvalně známá pianistka přibyla dne 31. května do Londýna, aby dle smlouvy, kterou byla uzavřela s panem Ellou, ředitelem Musical Union, ukončila sezonu jarních koncertů, kterou započaly Jael, Reinecke, Rubinstein atd. V prvním koncertu přednesenaše duchaplná krajanka ještě s jinými kvintetto od R. Schumanna. Praví se též, že vystoupí v dvorním koncertě.

* Slč. Matilda Zavrtalova, primadonna opery v Cosenza (v Itálii) líbila se, jak se nám píše, v operě „Jone“ od Petrelly nesmírně, rozvinuvši krásný a silný hlas, vřelý cit a dramatický přednos. Po kavatině, po velkém finale, po smutečném pochodu a po duettu s barytonem došla všestranné pochvaly a bouřlivého potlesku.

* Fr. Steger, slavný to horvátský tenorista, dostal úplně smlouvě s ředitelstvem velkého divadla „Liceo“ v Barceloně. Věhlasný tento umělec byl pro podnikatele téhož divadla prvním klenotem; zpíval neunavně v 79 večerech v 12 operách a sice 11krát v operě „Židovka“, 11krát v „Lucii“, 9krát ve „Vilém Tell“, 7krát v „Don Šebestiánu“, 4krát v „Hugenottech“, 4krát v „Troubadouru“, 3krát v operě „Bravo“, 3krát v operě „Lombardi“ od Verdiho, 3krát v „Ernani“, 2krát v „Rigoletto“, 2krát v „Belisaru“. Mimo to zpíval v 5 koncertech a jednou v „Stabat mater“.

* Pan Ferd. Laub, professor houslí na konservatoři Moskevské, přibude tyto dni do Prahy, aby zde strávil své prázdniny.

* Panové Ed. Nápravník, kapelník ruské opery, pak pánové H. Vojáček, Fr. Černý a Seifert, professori na konservatoři v Petrohradě, a konečně pan Fr. Hofbauer, ředitel ruského zpěv. spolku „Bajan“ v Rize, přibudou ku konci tohoto měsíce do Prahy.

* Pan Ferd. Podhorský engažován jest nyní po zimní saisonu u divadla Opavského.

* Slč. Troušilova dostala příznivý engagement u divadla „Thalie“ v Hamburku.

* Pan Karel Bendl, nadaný skladatel „Lejly“ dokončil právě novou romantickou operu „Břetislav a Jitka“, k níž mu byla slečna Krásnohorská text napsala. Jak se dovídáme, hodlá ji pí. Ress-Blažková dávat poprvé k své benefici.

* Nové smíšené sbory. Nákladem Vítka a Starého v Praze vyšel sešit druhý „Sbírky čtvero zpěvů pro smíšené hlasy“ od Karla Bendla. Sbírkta ta obsahuje šestero zpěvů pro sopran, alt tenor a bass: Ty malé milé pomněnky. — Touha. — Přilítlo jaro. — Tak temno-modrá nebes bář. — Milenko drahá, dobrou noc. — V tak mnohém srdci mrtvo jest. Ponechávajice si zevrubný úsudek o skladbách těchto na některé z příštích čísel, podotýkáme, že si p. Karel Bendl vydáním sborů pro smíšené hlasy nemalou zásluhu dobyt.

* Pan Max Konopásek, český pianista ve Lvově, vydal nákladem Christoha a Kuhé koncertní polku pro piano pod názvem „Tout egal“. Úprava je slušná.

* Nová půvabná operetka polská „Svatojanské mušky“ (Złoty chrzaszczyk) od našeho rodáka Jakuba Hössliho, kapelníka ve Lvově, přijata jest definitivně od ředitelstva českého divadla k provozování a bude se as na konec října dávat.

Listárna.

Sl. zpěv. sp. v S. Vašákův „Národní zpěv a ples“, sbírku to 92 sborů pro mužské hlasy (1 zl. r. č.), a Nápravníkovy žertovné sbory Vám obstaráme a pošlem do birkou. — Panu kap. S. v T. Takový skladací pult na noty, 4 libry těžký, stojí 8 zl.; je elegantní a můžeme Vám ho, přejete-li si ho, poslati. — Panu J. N., telegr. pošt. úř. v K. (Romanii). Vycházejí v Praze dva illust. belletristické časopisy, a sice Květy (čtvrtletně 2 zl. 70 kr.) a Světozor.

 Příštím číslem ukončí se druhé čtvrtletí „Dalibora“. Žádáme všechny, jimž jde o zdar a rozkvět časopisu našeho, by své došlé předplacení v brzku obnovili a Daliboru nové odběratele získali; neboť jen při hojném účastenství bude nám možná statně dále pokračovati a zájmy slav. zpěv. spolků českoslovanských vůbec a jednoty pěveckých spolků zvlášt hájiti.